

STORTINGET

Representantforslag 243 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja, Sveinung Rotevatn, Ola Elvestuen og Grunde Almeland

Dokument 8:243 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja, Sveinung Rotevatn, Ola Elvestuen og Grunde Almeland om en ny norsk EU-utredning

Til Stortinget

Bakgrunn

Europa er i endring, og EU er i dag den mest troverdige forsvareren av liberalt demokrati i verden. Gjennom krigen i Ukraina har EU vist både styrke og samhold i sin støtte til Ukraina og sanksjoner mot Putins regime. Krigen har vist at Norges sikkerhetsinteresser er uløselig tilknyttet EUs interesser. I tillegg er det klart at krigen handler om mer enn ukrainsk suverenitet. Den russiske invasjonen undergraver prinsippet om en internasjonalt regelstyrt orden, hele prinsippet for freden i etterkrigstidens Europa.

Det var ikke alltid åpenbart at EU kom til å bli en sikkerhetspolitisk aktør med en hovedrolle i å støtte Ukrainas kamp for Europas frihet. EUs røtter ligger i økonomisk samarbeid og et forsøk på å overvinne gammelt uvennskap mellom unionens medlemmer. Siden murens fall har EU i tillegg vært viktig for å sikre liberalt demokrati, sosial markedsøkonomi og rettsstat. I mellomtiden, og spesielt siden Lisboa-traktaten ble vedtatt, har EU blitt en viktig sikkerhetspolitisk aktør med felles politikk på alt fra våpenstøtte og bistand til sanksjoner.

EUs politikk på disse feltene blir bare i begrenset grad diskutert i Norge. En av grunnene er at Norge som ikke-medlem har liten evne til å påvirke utfallet og inn-

rammingen av beslutninger fattet på EU-nivå. Norge ender derimot ofte med å avvende disse beslutningene før man gjennomfører tilsvarende vedtak i Norge uten nevneverdig debatt. Dette er en demokratisk utfordring, men fører også til dårligere beslutningsprosesser i Norge.

Situasjonen i Ukraina har endret EU og nordmenns oppfatning av unionen og behovet for europeisk samarbeid. Stadig flere nordmenn får øynene opp for det fredsprosjektet EU er. Allikevel preges den norske EU-debatten av hovedlinjene fra den norske EU-avstemningen i 1994, dette til tross for at EU har gjennomgått flere institusjonelle reformer og overtatt stadig flere ansvarsområder på vegne av medlemslandene, inkludert forhandling av handelsavtaler, innføring av sanksjoner mot tredjeparter og en ambisøs klima- og miljøpolitikk med forpliktende felles målsettinger.

Den forrige Europa-utredningen kom i 2012. Siden den gang har EU og verden endret seg betraktelig, ikke minst gjennom den russiske angrepskrigen i Ukraina. Ifølge tall fra Ipsos har prosentandelen av nordmenn som er positive til norsk EU-medlemskap, økt fra 2019 og fram til i dag. Samtidig er det en stor del av befolkningen som er usikre i sitt EU-standpunkt. For denne gruppen er et oppdatert faktagrunnlag om hva et norsk EU-medlemskap vil innebære, viktig for å sette seg inn i saken.

Et regjeringsoppnevnt faglig utvalg vil kunne levere en utredning som nyanserer både fordeler og ulemper ved mulig norsk EU-medlemskap. En utredning vil gi et felles norsk faktagrunnlag for en EU-debatt som flere partigrupper på Stortinget har anerkjent at kommer. En utredning er første steg i en politisk prosess som kan munne ut i en rådgivende folkeavstemning der alle velgere vil få muligheten til å uttale seg om norsk EU-med-

lemskap, også de som ikke hadde stemmerett i 1994. Uavhengig av EU-ståsted bør alle partier representert på Stortinget ha en interesse av å bidra til en faktabasert og opplyst debatt om hva norsk EU-medlemskap vil kunne innebære, og hvilke handlingsrom som eksisterer for Norges del.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen nedsette et faglig utvalg som skal levere en NOU om fordeler og ulemper ved et eventuelt norsk EU-medlemskap.

3. mai 2022

Guri Melby

Abid Raja

Sveinung Rotevatn

Ola Elvestuen

Grunde Almeland